

Yttrande

2026-05-07

Diarienummer: KS-2026/00185

Mottagare

Finansdepartementet

fi.remissvar@regeringskansliet.se, fi.ofa.k.remissor@regeringskansliet.se

Fi2026/00577

Halmstads kommuns yttrande över betänkandet Belägg för broms? – Åtgärder för starkare incitament till lägre kommunalskattesatser

Regeringen har beslutat att analysera hur statliga åtgärder som motverkar ökande skattesatser och statliga åtgärder som stimulerar skattesänkningar i kommuner och regioner kan utformas samt att förslag lämnas på sådana åtgärder.

Inledning

I utredningen ges ett antal förslag med syfte att motverka ökande skattesatser och stimulera sänkta sådana. Innan förslagen i utredningen beaktas bör drivkrafterna bakom behovet av ökade resurser (intäkter) till välfärden genomlysas och beaktas nogsamt innan förslag på resursbegränsande åtgärder införs utan att det samtidigt fastställs att även ambition och kvalitet inom välfärden också kan begränsas.

Förändringar i samhället tillsammans med invånarnas förväntningar och krav samt statliga regleringar innebär att den reella kostnadsutvecklingen under långa perioder överstigit intäktsutvecklingen i den offentliga sektorn. Detta torde vara det huvudsakliga skälet till att skattesatser i kommuner och regioner behövt justeras uppåt, snarare än en allt mer ineffektiv verksamhet i organisationerna.

Behovet av skattehöjningar hade med stor sannolikhet varit lägre om kommuners och regioners intäkter bättre matchat den reella kostnadsutvecklingen och behoven i samma organisationer.

Halmstads kommuns yttrande över förslagen

Det är utifrån utredningen något otydligt vilka förslag som den egentligen går fram med. Kommunen har med bas i utredningens sammanfattning och kapitel 8 ”Förslag” emellertid nedanstående kommentarer att förmedla (se punkterna 1 till 5 samt ”Övrig synpunkt” nedan).

På ett övergripande plan önskar Halmstads kommun framföra att förslagen om att lagmässigt skapa begränsningar i effekter av kommuners och regioners beslut om skattesatser bör betraktas som ett stort ingrepp i det kommunala självstyret när de ger som resultat att de påverkar kommunens intäktssida utan att ge motsvarande nya möjligheter för att begränsa kostnadssidan.

1. ” Skattebroms och skattesänkingsbidrag” (Kapitel 8.1.1)

Halmstads kommun är av uppfattningen att när en kommun/region kommit så långt i sitt interna arbete med effektivisering och resursallokering att den som sista utväg anser sig behöva öka skatten för sina invånare så kommer förslaget om att delvis reducera skattehöjningseffekten under tre år inte att påverka kommunens/regionens beslut. Förslaget torde således inte ge som effekt att en kommun eller region avstår från skattehöjning. Tvärtom, vilket utredningen också belyser, föreligger risk att

skatthöjningen blir högre än bedömt behov för att kommunen/regionen ska få in nödvändiga medel för att säkerställa en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet.

Utredningen konstaterar att ”*skatthöjningar [är] inget påtagligt generell problem*” vilket stärker Halmstads kommuns åsikt om att lagförslaget inte är proportionerligt.

En möjlig framtida inriktning, som inte kan anses framgå av utredningen, är möjligheten för staten, via regeringen och/eller dess myndigheter, att mer explicit uttala att det finns förväntningar om att kommuner och regioner ska sänka, eller arbeta för att sänka, skatten. Kommuner och regioner är lyhörda för statliga viljeinriktningar och uppdrag och anpassar sig därefter. En förutsättning är dock att det finns en långsiktig hållbar riktning från statens håll som inte riskerar att förändras annat än vid högst ovanliga förutsättningar.

Att belöna kommuner/regioner som bedömt att de ekonomiska förutsättningarna medger en skattesänkning kan medföra oönskade styrningsmässiga konsekvenser. Om inte de tillfälliga ”merintäkterna” kan användas klokt för verksamhetsomställning utan istället endast resulterar i ett ökat ekonomiskt resultat kan den lokala politiken utsättas för kritik eller brist på förståelse med anledning av de extra höga resultat som skattesänkingsbidraget innebär.

Halmstads kommun gör bedömningen att vare sig en skattebroms eller ett skattesänkingsbidrag bör införas.

2. ”Jobbskatteavdraget och skattereduktionen för sjuk- och aktivitetsersättning ska inte påverkas av valet av kommunala skattesatser” (Kapitel 8.1.2)

Halmstads kommun instämmer i utredningens förslag och slutsats om att jobbskatteavdrag och skattereduktioner för sjuk- och aktivitetsersättning inte ska påverkas av val av kommunala skattesatser. I likhet med utredningen så anser kommunen inte att historiska skattesatsskillnader ska påverka enskilda invånares intäkter med tanke på de konsekvenser detta kan innebära för enskildas privatekonomi. Halmstads kommun stödjer därför förslaget om att beräkningar utgår från skattesatsen i hemortskommunen 2026.

3. Krav på effektivitet i kommunal verksamhet och plan för skattenivån (Kapitel 8.2.1)

Halmstads kommun är av åsikten att en grundläggande förutsättning för att en organisation ska kunna uttala sig om att den har, enligt lagstiftningen, en god ekonomisk hushållning är att verksamheten bedrivs med god kvalitet och att resurserna används effektivt och ändamålsenligt, vilket också framgår av förarbeten till dagens lagstiftning. Att i lag även skriva in en strävan mot hög effektivitet torde därför inte ha någon reell betydelse utan endast åstadkomma ökad otydlighet.

Det vore av långt större värde att normerande institut, som exempelvis Rådet för främjande av kommunala analyser (RKA), uppmanas att arbeta mer fördjupat mot att definiera och tydliggöra olika typer av effektivitet, och förtydliga vilken typ av effektivitet som bör eftersträvas för att ännu bättre nå den egentliga avsikten med god ekonomisk hushållning i kommuner och regioner. I dag föreligger sammanblandning mellan bland annat resultat-, process- och resurseffektivitet, vilket försvårar bedömning för skattebetalaren av en offentlig organisations effektivitet.

Det föreligger dessutom redan lagkrav på att ha en ekonomisk plan på minst 3 år (budget samt två ytterligare planeringsår) i kommunernas och regionernas budgetbeslut, och som underlag för denna ekonomiska plan ligger alltid en vald skattesats. I och med att den lagmässiga inriktningen är att riktlinjer för god ekonomisk hushållning ska ingå i kommunens budget finns således redan uppgiften om skattesats under ett antal år framåt med i aktuellt dokument, varför det förefaller onödigt att särskilt lagstifta om detta. Ytterligare en besvärande omständighet är att olika politiska grupperingar har olika syn på skattesatser varför den ”plan för skattenivå”, som föreslås i utredningen, kan komma att behöva

revideras i takt med olika politiska majoriteter eller beslutförbarheter. Den föreslagna planen riskerar att endast bli ett i praktiken icke styrande administrativt dokument.

Utredningsförslag om att revisorerna i sin granskning ska pröva om verksamheterna sköts på ett effektivt sätt bedöms inte ge något skillnad mot dagens läge. I och med att lagstiftningen redan kräver en god ekonomisk hushållning av den kommunala verksamheten ligger det i revisionens uppdrag att pröva om lagkravet uppfylls, vilket inkluderar bedömning av om verksamheten bedrivs effektivt utifrån såväl verksamhetsmässigt som ekonomiskt perspektiv, vilket också görs. Förslaget kan enligt Halmstads kommun utgå.

Halmstads kommun ställer sig således negativ till att i lag införa krav på hög effektivitet och upprättande av plan för skattesats.

4. Skyldighet för kommuner och regioner att motivera en höjning av skattesatsen (Kapitel 8.2.2)

Halmstads kommun bedömer det vara skäligen att kommuner och regioner i sin budget redovisar sin motivering till varför en justering av skatt sker, dock inte endast vid en höjning av skatt, vilket utredningen ensidigt föreslår.

5. Ett standardiserat mått för justerad skattesats (Kapitel 8.2.3)

Halmstads kommun ställer sig positiv till förslaget om att nyckeltal för justerad skattesats utvecklas även för kommuner och regioner för att på ett transparent och rättvisande sätt kunna jämföra den verkliga skattesatsen i olika kommuner och regioner, och som tar hänsyn till att det kommunala uppdraget och ansvaret kan variera mellan kommuner och regioner.

Övrig synpunkt

Halmstads kommun vill slutligen uppmärksamma resonemang som förs i utredningen och som bland annat ges uttryck i kapitel 4.2 ”Faktorer som ökar kostnadstrycket i kommunsektorn” respektive 7.5 ”Åtgärder för att minska behovet av ökade inkomster från kommunalskatten”. I dessa kapitel noteras bland annat orsaker till ökat kostnadstryck i kommuner och regioner samt tidigare utredningar och undersökning som pekar på ett behov av att se över statsbidragsstrukturer, det kommunala utjämningsystemet och finansieringsprinciper. Halmstads kommun menar att det är av stor vikt att samtliga dessa delar beaktas samtidigt som förslag på skatteintäksreducerande åtgärder behandlas för att nå fram till balanserade förslag.

För Halmstads kommun

Stefan Pålsson, kommunstyrelsens ordförande

Mattias Rossköld, kommundirektör